

.....
kod ucznia
czas trwania konkursu - 90 minut

.....
suma punktów

XXXII KONKURS HISTORYCZNY

„Polska Andegawenów i Jagiellonów: 1370 - 1572”

DLA UCZNIÓW SZKÓŁ GIMNAZJALNYCH

Rok szkolny 2009/2010

Eliminacje II stopnia

Instrukcja dla ucznia

- 1. Pamiętaj, iż czas na wypełnienie testu wynosi 90 minut.*
- 2. Sprawdź, czy Twój test zawiera 17 pytań.*
- 3. Przeczytaj uważnie każde polecenie oraz zamieszczone uwagi.*
- 4. Pisz starannie, używaj długopisu lub pióra.*
- 5. Nie wolno używać korektorów.*
- 6. Jeśli się pomylisz, przekreśl i napisz u góry.*
- 7. Maksymalna ilość punktów wynosi 100.*

Życzymy powodzenia

1. Połącz pojęcia z odpowiadającymi im objaśnieniami, wpisując odpowiednie cyfry w wykropkowane miejsca.

- a) pańszczyzna - (.....)
- b) pomiaru włóczna - (.....)
- c) egzekucja praw i dóbr - (.....)
- d) jurydyki - (.....)
- e) obrona potoczna - (.....)
- f) wojsko kwarciane - (.....)

1. zespół postulatów wysuwanych przez średnią szlachtę, która domagała się ujednoczenia obowiązujących praw, reformy administracji, skarbu, sądownictwa i wojska, zwrotu nieprawnie trzymanyh królewskich oraz ograniczenia praw kościoła w Polsce
2. stałe wojsko zaciężne utrzymywane na koszt króla i przeznaczone do zabezpieczenia południowo-wschodnich granic państwa przed najazdami tureckimi i tatarskimi
3. reforma w rolnictwie polegająca na zamianie na czynsz dawnych świadczeń, ujednoczeniu powinności chłopskich uzależniając je od rozmiarów i jakości gruntów
4. tereny na obszarze miasta wyłączone spod zarządu i sądownictwa miejskiego należące do szlachty, magnatów lub duchowieństwa
5. forma renty feudalnej polegająca na przymusowej pracy chłopów na rzecz pana w zamian za uzyskany nadział gruntu
6. dobra ziemskie należące do króla
7. stałe wojsko zaciężne utworzone w latach 1562-1563 jako namiastka stałej armii do obrony południowo-wschodnich granic państwa

[0 - 6 pkt.]

2. Uzupełnij tabelkę, dotyczącą polityki zagranicznej dwóch ostatnich Jagiellonów, wpisując wydarzenia z rozsypanki do odpowiedniej rubryki, a następnie dopisz daty roczne tych wydarzeń.

bitwa pod Obertynem, zjazd wiedeński, traktat o wzajemnej przyjaźni,
bitwa pod Orszą, porozumienie w Wilnie, traktat krakowski

Państwo	Wydarzenie	Data roczna wydarzenia
Austria
Państwo Zakonu Krzyżackiego w Prusach
Turcja
Mołdawia
Moskwa
Państwo Zakonu Kawalerów Mieczowych

[0 - 12 pkt.]

3. W XVI w. w Koronie i na Litwie rozwijała się reformacja.

a) Uzupełnij tekst, związany z rozwojem reformacji, wpisując odpowiednie informacje w wykropkowane miejsca.

Luteranizm miał zwolenników głównie wśród mieszczaństwa na terenie.....i..... Kalwinizm znajdował wyznawców wśród szlachty na terenie i naWkrótce z tego nurtu wyodrębnił się, którego wyznawców nazywano także Wroku król Zygmunt August „powodowany chęcią ludu” podjął nieudaną próbę stworzenia w Polsce KościołaDopiero w roku w miejscowości..... doszło do „zgody” między luteranami, kalwinami i wygnanymi z Czech czeskimi.

b) Przeczytaj fragment tekstu źródłowego, następnie odpowiedz jakiego wyznania był autor tego tekstu Paweł z Wizny oraz uzasadnij swoją odpowiedź.

(...) Ja za łaską Boga mego, a za oświeceniem Ducha jego świętego kilka rzeczy widzę(...)Z których jest ta jedna, że poddane niektórzy bracia trzymają, a niektórzy i niewolną czeladź dotąd mają i w niewoli ją przeciw Bożemu słowu dzierżą(...)Wiernemu nie godzi się mieć poddanych, a daleko mniej niewolników i niewolnic;(...) Pismo Święte jasno świadczy, że Bóg z jednej krwi uczynił wszystkie rodzaj człowieka; wedle czego wszyscy jesteśmy sobie równi(...)

Wyznanie.....

Uzasadnienie.....

[0 - 13 pkt.]

4. Włączone, na mocy II pokoju toruńskiego z 1466 roku, do Polski Prusy Królewskie zostały podzielone na trzy województwa. Korzystając z załączonej mapy i wiedzy własnej podaj ich nazwy.

- a)
- b)
- c)

[0-3pkt.]

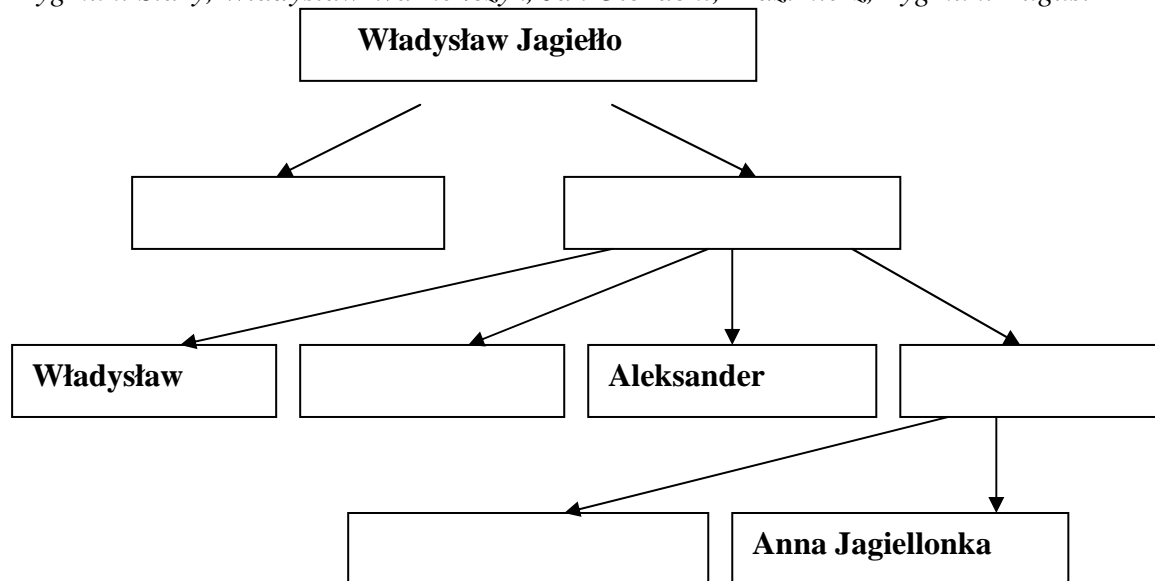
5. Wymień nazwy miejscowości w Rzeczypospolitej, w których stacjonowały oddziały obrony potocznej.

- a)
- b)
- c)
- d)

[0 - 4 pkt.]

6. Uzupełnij drzewko genealogiczne Jagiellonów wykorzystując podane niżej imiona władców, następnie odpowiedz na pytania.

Zygmunt Stary, Władysław Warneńczyk, Jan Olbracht, Kazimierz, Zygmunt August

- a) Określ pokrewieństwo pomiędzy Aleksandrem i Anna Jagiellonką.

 b) Wpisz władcę z dynastii jagiellońskiej, który nie panował w Koronie lub na Litwie.

 c) Napisz jak nazywana była żona Kazimierza Jagiellończyka Elżbieta Habsburg.

[0-8pkt]

7. Napisz nazwy przywilejów, które miały na celu realizację następujących zamierzeń Andegawenów i Jagiellonów.

Cel wydania przywileju	Nazwa przywileju
udział szlachty w wyprawie mołdawskiej
zgoda szlachty na wybór jednego z synów króla na tron w Polsce
zgoda szlachty na objęcie tronu w Polsce przez jedną z córek króla
zachęcenie szlachty do udziału w wojnie 13-letniej

[0 - 4 pkt.]

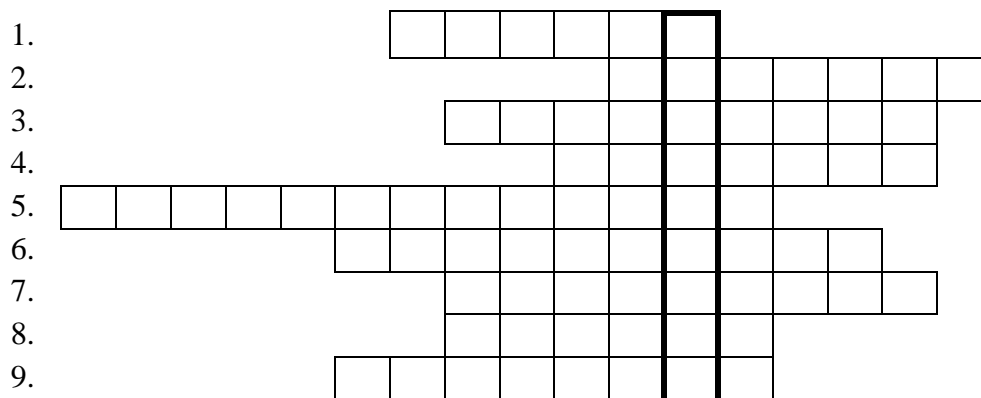
8. Czy zgadzasz się ze stwierdzeniem, że „Rzeczpospolita pod rządami ostatnich Jagiellonów była krajem tolerancji religijnej”? Podaj dwa argumenty uzasadniające twoją odpowiedź.

Odpowiedź:.....
 Argumenty: 1/.....
 2/.....

[0 - 3pkt.]

9. Rozwiąż krzyżówkę a następnie zapisz jej hasło główne.

1. Wit - autor ołtarza w Kościele Mariackim w Krakowie.
2. Jan - kronikarz polski, wychowawca synów Kazimierza Jagiellończyka.
3. Jan - hetman, zwycięzca spod Obertyna.
4. Gotard - ostatni wielki mistrz Zakonu Kawalerów Mieczowych w Inflantach.
5. Ludwik - ostatni przedstawiciel dynastii Jagiellonów na tronach Węgier i Czech.
6. Stanisław - biskup kujawski, autor statutów dla Gdańska.
7. Filip - włoski humanista, wychowawca synów Kazimierza Jagiellończyka.
8. Mikołaj - hetman dowodzący armia polską w ostatniej wojnie z Krzyżakami.
9. Mikołaj - jeden z najwybitniejszych przywódców ruchu egzekucyjnego.

Hasło główne:

[0 - 10 pkt.]

10. Przeczytaj tekst a następnie na jego podstawie i posiadanych wiadomości odpowiedz na poniższe pytania.

„12 lutego Jagiełło triumfalnie wjechał do Krakowa, 15 lutego przyjął katolicyzm. Na ojca chrzestnego proszony był... wielki mistrz Krzyżaków, co trzeba uznać za pomysł pod względem politycznym wręcz znakomity. Wysłany do Malborka Dymitr z Goraja przywiózł jednak odmowę von Rottensteina, który powoływał się na nawał pracy i odległość. Wielki mistrz po prostu nie chciał zostać głównym świadkiem i czynnym uczestnikiem aktu pozbawiającego Zakon ideologicznej racji bytu.

[...] Ochrzcili się również bracia wybrańca losu, wśród nich Witold... już po raz trzeci (po chrzcie krzyżackim przyjął jeszcze prawosławny). Tym razem dano mu imię Aleksandra, które dziejopisarstwo rzadko uwzględnia, pozostawiając go przy pogańskim, tradycyjnym i wstawionym.

18 lutego odbył się ślub, a 4 marca koronacja Władysława II.”

Paweł Jasienica, Polska Jagiellonów, Warszawa 1985, s. 50.

a) Podaj dokładne daty (dzień, miesiąc, rok) następujących wydarzeń.

- chrzest Jagiełły -
- ślub z Jadwigą -
- koronacja Władysława Jagiełły -

b) Podaj funkcję oraz imię i nazwisko kandydata na ojca chrzestnego Jagiełły.

.....
.....

c) Podaj imię i przydomek osoby, po której Jagiełło odziedziczył ostatecznie imię na chrzcie.

.....

[0 - 6 pkt.]

11. Przeczytaj informacje, opisujące stosunki polsko-krzyżackie po wielkiej wojnie, a następnie podkreśl „prawda” jeśli zdanie jest prawdziwe lub „fałsz” gdy zdanie jest nieprawdziwe.

a) W 1415 roku wybuchła wojna zwana „głodową”, która nie przyniosła rozstrzygnięcia.

Prawda

Fałsz

b) Następne starcie, zamierzone na 1419 rok, wskutek interwencji legata papieskiego właściwie wcale nie doszło do skutku i zostało nazwane „wyprawą odwrotową”.

Prawda

Fałsz

c) W 1422 roku stoczono pomyślną wojnę z Krzyżakami zakończoną pokojem melneńskim, w wyniku którego Polska otrzymała Nieszawę a Litwa ostatecznie odzyskała Inflanty.

Prawda

Fałsz

[0 - 3pkt.]

12. Przeczytaj fragmenty tekstów źródłowych dotyczących unii polsko-litewskich zawartych w XIV-XVIw, a następnie uzupełnij tabelkę wpisując odpowiednie informacje.

Warunki zawarcia unii	Nazwa unii (od miejscowości jej zawarcia)	Data roczna zawarcia unii
<i>Litwą mają władać wielcy książęta stale przebywający w Wilnie, wybierani za zgodą polskiego króla i rady koronnej, nadanie grupie bojarów litewskich praw i przywilejów rycerstwa polskiego</i>
<i>„(...)natenczas pan Jagiełło, Wielki Książę z wszystkimi braćmi swymi jeszcze nie ochrzczonymi(...), wiarę świętego, rzymskiego Kościoła przyjąć zamierza, pragnie i życzy sobie.(...)”</i>
<i>Witold uznaje zwierzchność Jagiełły, zachowuje jednak dożywotnio tytuł wielkiego księcia, po jego śmierci Litwa ma przypaść Jagielle i Polsce</i>
<i>„(...)Sejmy i rady ten oboj naród ma zawždy mieć wspólne koronne pod królem polskim panem swym(...)”</i>

[0 - 8 pkt.]

13. W 1439 roku została zawiązana konfederacja przeciwko rządowi ówczesnego biskupa krakowskiego Zbigniewa Oleśnickiego. Uzupełnij informacje dotyczące tego wydarzenia.

a) Nazwa miasta, w którym zawiązano konfederację -

b) Imię i nazwisko przywódcy konfederacji -

c) Nazwa miejscowości, pod którą konfederaci zostali pokonani -

d) Nazwa wyznania, którego konfederaci byli zwolennikami -

[0 - 4 pkt.]

14. W latach 1414-1418 odbył się sobór w Konstancji. Przeczytaj fragment tekstu źródłowego, a następnie posiłkując się wiedzą własną, odpowiedz na pytania.

(...)Polacy i ich król są fałszywymi chrześcijanami (...) obrońcami i współnikami niewiernych. Przeto zakon krzyżacki walczyć przeciw nim może z równym prawem jak przeciw niewiernym (...)Król polski nie jest katolikiem,(...) po fałszywym nawróceniu się wrócił do pogaństwa i bez porównania srożej niż przedtem pustoszy Kościół z pomocą niewiernych i jego jest prześladowcą(...)

a) Jakie zarzuty stawiał Jan Falkenberg Jagielle i jego poddanym?

- 1/.....
 2/.....
 3/.....

b) W czym interesie zabierał głos J. Falkenberg?

.....

c) Do podanych informacji dopisz imiona i nazwiska lub przydomki osób wchodzących w skład polskiej delegacji na soborze w Konstancji.

arcybiskup gnieźnieński -

najstynniejszy rycerz polski -

rektor Akademii Krakowskiej -

[0 - 7pkt.]

15. Wybierz ilustrację polskiego zabytku renesansowego, a następnie wpisz dwie cechy stylu widoczne na ilustracji.

A

B

C

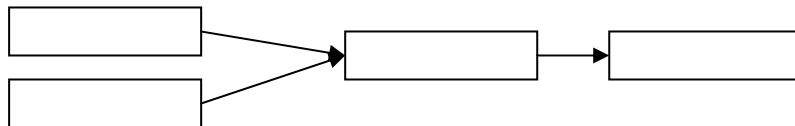
a) Styl renesansowy przedstawia ilustracja.....

b) Dwie cechy stylu to:.....

.....

[0-3pkt.]

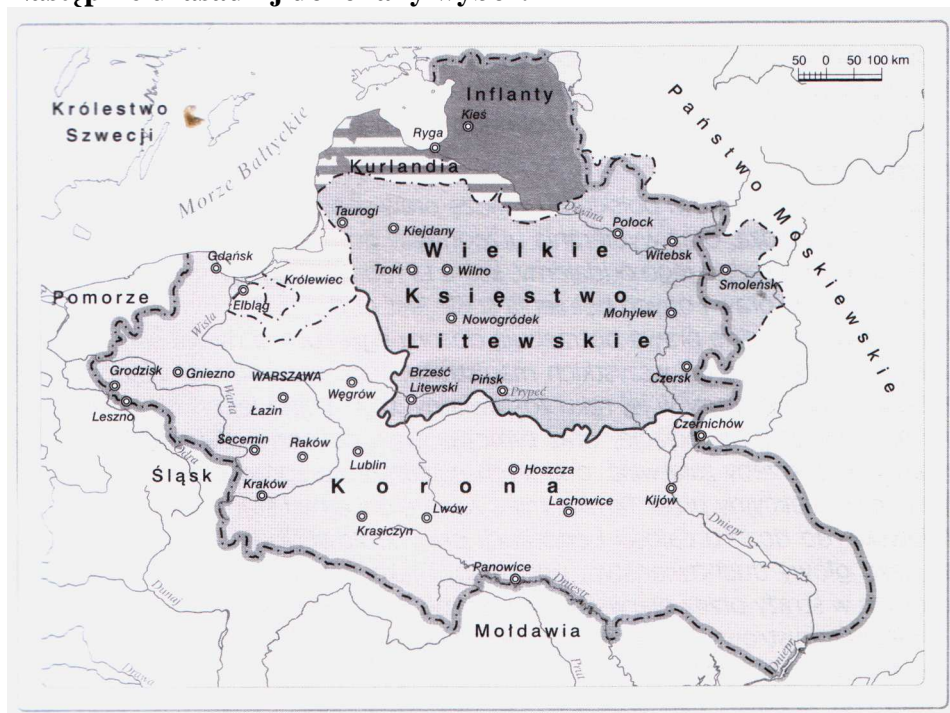
16. Ułóż podane wydarzenia w ciąg przyczynowo-skutkowy dotyczący polskiej gospodarki w XVI w, wpisując odpowiednie litery do wykresu.

- a) dodatni bilans handlowy
- b) odzyskanie Pomorza Gdańskiego
- c) wzrost eksportu zboża
- d) wzrost cen zbóż w Europie Zachodniej

[0-4pkt.]

17. Zanalizuj treść mapy i wybierz odpowiedni dla niej tytuł podkreślając go. Następnie uzasadnij dokonany wybór.

- a) Podkreśl wybrany tytuł::
- Korona i Wielkie Księstwo Litewskie w II połowie XIV w.*
 - Korona i Wielkie Księstwo Litewskie w II połowie XV w.*
 - Rzeczpospolita Obojga Narodów w II połowie XVI w.*

b) Uzasadnienie wyboru:

.....

[0 - 2 pkt.]

Klucz odpowiedzi - propozycja

1. a) 5 b) 3 c) 1 d) 4 e) 2 f) 7

2.

Państwo	Wydarzenie	Data roczna wydarzenia
	zjazd wiedeński	1515 r.
	traktat krakowski	1525 r.
	traktat o wzajemnej przyjaźni	1533 r.
	bitwa pod Obertynem	1531 r.
	bitwa pod Orszą	1514 r.
	porozumienie w Wilnie	1561 r.

3.

a) Pomorza Gdańskiego, Wielkopolski, Małopolski, Litwie, arianizm, braćmi polskimi (lub antytrynitarzami), 1555, narodowego, 1570, Sandomierz, braćmi – po 1 pkt.

b) **wyznanie:** arianizm lub bracia polscy lub antytrynitarze - 1pkt.

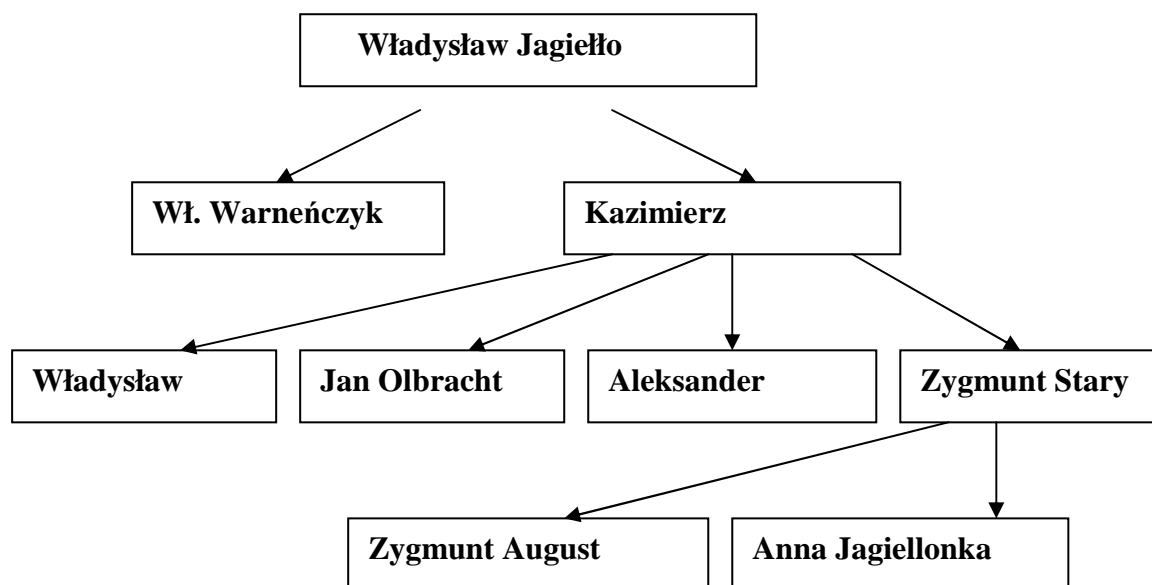
uzasadnienie np.: postulowanie równości wszystkich ludzi lub krytyka poddaństwa czy niewolnictwa – 1pkt.

4. a) malborskie b) pomorskie c) chełmińskie

5. a) Bar b) Kamieniec Podolski c) Buczacz d) Trembowla

6.

po 1 pkt. za prawidłowe uzupełnienie pól w drzewie genealogicznym

a) Anna była bratanicą Aleksandra lub Aleksander był stryjem Anny – 1pkt

b) Władysław

c) „matka królów”

7.

Cel wydania przywileju	Nazwa przywileju
	statuty piotrkowskie
	przywilej jedneńsko-krakowski
	przywilej koszycki
	przywilej nieszawski (przywilej cerekwicko-nieszawski)

8. **Odpowiedź:** Zgadzam się

Argumenty np.: -brak prześladowań,- dostęp do urzędów niezależnie od wyznania,- osiedlanie się innowierców na ziemiach polskich(np.bracia czescy),-brak wojen (konfliktów) religijnych, (lub inne argumenty poprawne merytorycznie)

Można uznać odpowiedź: Nie zgadzam się , jeśli uczeń poprawnie uzasadni swoją opinię (np.: zakaz sprowadzania pism Lutra za Zygmunta Starego, przyjęcie postanowień soboru trydenckiego)

9.

1.	S	T	W	O	S	Z																	
2.							D	Ł	U	G	O	S	Z										
3.														T	A	R	N	O	W	S	K	I	
4.																	K	E	T	T	L	E	R
5.	J	A	G	I	E	L	L	O	Ń	C	Z	Y	K										
6.																							
7.																							
8.																							
9.																							

Hasło główne: Złoty Wiek

10.

a)

- chrzest Jagiełły - 15 luty 1386 r.

- ślub z Jadwigą - 18 luty 1386 r.

- koronacja Władysława Jagiełły - 4 marca 1386 r.

b) wielki mistrz krzyżacki Konrad von Rottenstein (wielki mistrz Zakonu Krzyżackiego Konrad Zoellner von Rottenstein) - 2 pkt. (po 1 pkt. za każdą informację)

c) Władysław Opolczyk

11.

a) Fałsz

b) Prawda

c) Fałsz

12.

Warunki zawarcia unii	Nazwa unii (od miejscowości jej zawarcia)	Data roczna zawarcia unii
	unia horodelska	1413 r.
	unia krewska	1385 r.
	unia wileńsko- radomska	1401 r.
	unia lubelska	1569 r.

13.

- a) Nowe Miasto Korczyn (Nowy Korczyn, Korczyn)
- b) Spytko z Melsztyna
- c) Grotniki
- d) husytyzm

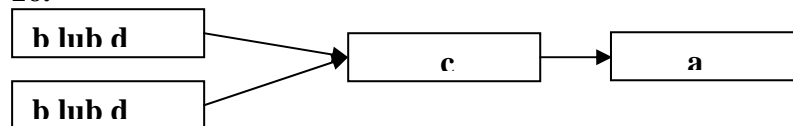
14

- a) – pozorne chrześcijaństwo (powrót do pogaństwa)- 1pkt.
 - prześladowanie chrześcijan(Kościół) – 1pkt.
 - współpraca z niewiernymi (poganami) – 1pkt.
- b) w interesie krzyżaków – 1pkt.
- c) Mikołaj Trąba – 1pkt.
 - Zawisza Czarny- 1pkt.
 - Paweł Włodkowic – 1pkt.

15.

- a) styl renesansowy przedstawia ilustracja A
- b) dwie cechy stylu – np.: arkady, krużganki, attyki, (po 1 pkt za cechę)

16.

po 1 pkt za właściwe umieszczenie liter w schemacie

17.

- a) Tytuł : *Rzeczpospolita Obojga Narodów w II połowie XVI w.* – 1pkt.
- b) uzasadnienie: np.:
 - tereny Podlasia, Wołynia, Podola i Kijowszczyzny włączone do Korony,
 - Inflanty podzielone na dwie części,
 - Kurlandia zaznaczona jako lenno,